

Suvestinė redakcija nuo 2008-12-24 iki 2010-01-05

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2008, Nr. [55-2085](#), i. k. 1082050ISAK001K-174

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL VIEŠOJO SEKTORIAUS APSKAITOS IR FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS
12-OJO STANDARTO PATVIRTINIMO**

2008 m. gegužės 8 d. Nr. 1K-174
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo (Žin., 2001, Nr. [99-3515](#); 2003, Nr. [123-5586](#); 2007, Nr. [68-2654](#)) 3 straipsnio 5 dalimi:

1. T v i r t i n u 12-ąjį viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartą „Ilgalaikis materialusis turtas“ (pridedama).

2. Šis standartas turi būti taikomas sudarant 2010 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių laikotarpių finansinių ataskaitų rinkinį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1K-444](#), 2008-12-18, Žin., 2008, Nr. 147-5920 (2008-12-23), i. k. 1082050ISAK001K-444

FINANSŲ MINISTRAS

RIMANTAS ŠADŽIUS

12-ASIS VIEŠOJO SEKTORIAUS APSKAITOS IR FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS STANDARTAS „ILGALAIKIS MATERIALUSIS TURTAS“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. 12-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“ nustato viešojo sektoriaus subjekto ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo, įvertinimo, registravimo apskaitoje ir pateikimo finansinėse ataskaitose reikalavimus.

2. Šis standartas vienodai taikomas ir viešojo sektoriaus subjektui, rengiančiam atskirų finansinių ataskaitų rinkinį, ir viešojo sektoriaus subjektui, rengiančiam konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinį.

3. Šis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas taikomas ilgalaikio materialiojo turto apskaitai, išskyrus biologinį turtą ir mineralinius išteklius, kurių apskaitai taikomas 16-asis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartas „Biologinis turtas ir mineraliniai ištekliai“.

4. Finansinės nuomos (lizingo) būdu įsigijamas ilgalaikis materialusis turtas įsigyjant yra registruojamas apskaitoje 19-ojo viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarto „Nuoma, finansinė nuoma (lizingas) ir kitos turto perdavimo sutartys“ nustatyta tvarka, o vėliau jo apskaitai turi būti taikomas šis standartas.

5. Šiame standarte vartojamos sąvokos:

Aktyvioji rinka – rinka, atitinkanti visus šiuos kriterijus: prekiaujama vienu ar keliais turtais; bet kuriuo metu yra pirkėjų (pardavėjų), ketinančių pirkti ar parduoti turtą; informacija apie parduodamo turto rinkos kainas yra prieinama visuomenei.

Atsiperkamoji vertė – didesnė iš šių verčių: turto grynoji realizavimo vertė arba jo naudojimo vertė.

Esminis ilgalaikio turto pagerinimas – atlikti darbai, kurie padidino turimo ilgalaikio turto funkcijų apimtį arba reikšmingai pailgino nustatytą jo naudingo tarnavimo laiką ir (arba) pagerino naudingąsias savybes.

Ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė (toliau – **likutinė vertė**) – suma, apskaičiuojama prie ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainos pridėjant arba iš jos atimant visas ilgalaikio materialiojo turto vertės pokyčių sumas ir atimant sukauptą nusidėvėjimo sumą.

Ilgalaikio materialiojo turto nudėvimoji vertė (toliau – **nudėvimoji vertė**) – suma, gaunama iš ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainos atėmus nustatytą jo likvidacinę vertę.

Ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimas (toliau – **nusidėvėjimas**) – ilgalaikio materialiojo turto vertės mažėjimas, išreiškiamas sistemingai paskirstant to turto nudėvimąją vertę per jo naudingo tarnavimo laiką.

Kilnojamoji kultūros vertybė – vertybė, įrašyta į Kultūros vertybių registrą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, nacionalinis publikuotų dokumentų archyvinis fondas, kurį siekiama išsaugoti kaip kultūros paveldą, bibliotekos fondas, apimantis senus, retus ir ypač vertingus spaudinius ir rankraščius, kitus senus vertingus dokumentus, ir muziejinę vertybę pagrindiniame ir pagalbiniajame fonde, išskyrus biologinį turtą.

Kitos vertybės – gamybai ir vartojimui nenaudojami vertingi dirbiniai ir jų kolekcijos, išskyrus kultūros vertybes, kurie normaliomis jų laikymo sąlygomis ilgai negenda ir kurių vertė, tikimasi, didės.

Likvidacinė vertė – suma, kurią pasibaigus naudingo tarnavimo laikui tikimasi gauti už

turtą, įvertinus būsimas likvidavimo ar perleidimo išlaidas.

Naudingo tarnavimo laikas – ribotas laikotarpis, kuriuo viešojo sektoriaus subjekto veikloje naudojamas turtas gali teikti naudos. Naudingo tarnavimo laikas taip pat gali būti nustatomas pagal gaminių ir produkcijos vienetų, kuriuos tikimasi pagaminti (gauti) naudojant šį turtą, skaičių.

Nekilnojamoji kultūros vertybė – kultūros paveldo objektas, įregistruotas Kultūros vertybių registre, ir kitoks kultūrinę vertę ar visuomeninę reikšmę turintis statinys.

Nuvertėjimo nuostoliai – suma, kuria nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo turto balansinė vertė prieš nuvertėjimo įvertinimą viršija jo atsiperkamąją vertę; išankstinių apmokėjimų ir kito trumpalaikio turto balansinė vertė prieš nuvertėjimo įvertinimą viršija jo grynąją vertę.

Viešojo sektoriaus subjekto ilgalaikis materialusis turtas (toliau – **ilgalaikis materialusis turtas**) – materialusis turtas, atitinkantis visus šiuos kriterijus: skirtas tam tikroms savarankiškomis funkcijoms atlikti: prekėms gaminti, paslaugoms teikti, nuomoti ar administraciniams tikslams; numatomas naudoti ilgiau nei vienus metus daugiau negu vieną veiklos ciklą ir jo įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra ne mažesnė už Vyriausybės nustatytą minimalią viešojo sektoriaus subjekto ilgalaikio materialiojo turto vertę. Paskutinis kriterijus netaikomas nekilnojamam turtui, kilnojamosioms kultūros vertybėms ir transporto priemonėms.

6. Šiame standarte vartojama sąvoka „turtas“ atitinka sąvoką „ilgalaikis materialusis turtas“.

Kitos šiame standarte vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos vartojamos Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme (Žin., 2007, Nr. [77-3046](#)) ir kituose viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartuose (toliau – VSAFAS).

II. ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO PRIPAŽINIMO KRITERIJAI IR PIRMINIS ĮVERTINIMAS

7. Ilgalaikis materialusis turtas pripažįstamas ir registruojamas apskaitoje, jei jis atitinka ilgalaikio materialiojo turto apibrėžimą ir šiuos ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijus:

7.1. pagrįstai tikėtina, kad viešojo sektoriaus subjektas būsimaisiais laikotarpiais iš turto gaus ekonominės naudos (detaliau paaiškinta 8 punkte);

7.2. galima patikimai nustatyti turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą (detaliau paaiškinta 9–14 punktuose);

7.3. viešojo sektoriaus subjektas turi teisę tuo turtu disponuoti (įskaitant teisę apriboti juo naudotis kitiems) ir jį kontroliuoti. Viešojo sektoriaus subjektas kontroliuoja turtą, jei jis turi teisę gauti iš jo ekonominės naudos būsimaisiais laikotarpiais. Galimybė kontroliuoti turtą gali priklausyti nuo juridinių teisių į tą turtą atsiradimo arba nuo jų pasikeitimo.

8. Tikimybė, kad būsimaisiais laikotarpiais iš turto bus gaunama tiesioginės arba netiesioginės ekonominės naudos ar jis bus naudojamas paslaugoms teikti, vertinama pagal jo pirminio pripažinimo metu turimus įrodymus. Ekonominė nauda būsimaisiais laikotarpiais gali pasireikšti padidėjusiomis pajamomis arba galimybe teikti daugiau ar geresnės kokybės paslaugų, arba sumažėjusiomis veiklos sąnaudomis. Taip pat tam tikri ilgalaikio materialiojo turto vienetai gali sudaryti galimybes viešojo sektoriaus subjektui vykdyti veiklą būsimaisiais laikotarpiais (pavyzdžiui, turtas įsigytas gamtos saugos, darbo saugos ir kitais panašiais tikslais) ir taip netiesiogiai gauti ekonominės naudos. Paprastai pripažįstama, kad viešojo sektoriaus subjektas būsimaisiais laikotarpiais iš turto gaus ekonominės naudos ar galės teikti paslaugas tik tada, kai su turtu susijusi rizika ir nauda bus perduota viešojo sektoriaus subjektui.

9. Rizikos perdavimu laikomas momentas, kai viešojo sektoriaus subjektas įgyja teisę valdyti, naudoti turtą ir juo disponuoti, tampa atsakingas už turtą ir jam priklauso materialiojo

turto teikiama nauda. Rizikos perdavimo momentas paprastai aptariamas sutartyje. Jei sutartyje rizikos perdavimo momentas nenumatytas, laikoma, kad su turtu susijusi rizika perduota viešojo sektoriaus subjektui turto perdavimo momentu. Nustatant, ar su turtu susijusi rizika yra perduota viešojo sektoriaus subjektui, būtina laikytis turinio viršenybės prieš formą principo, o ne formalių reikalavimų.

10. Paprastai ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina gali būti patikimai nustatyta, kai:

10.1. turtas įsigytas pagal sandorį, kuriuo turtas perleistas (pirkimo-pardavimo, mainų ar kitokį turto įgijimo sandorį);

10.2. savikaina gali būti patikimai įvertinta pagal darbo jėgos ir kitų reikalingų išteklių, sunaudotų kuriant ilgalaikį materialųjį turtą, įsigijimo sandorius;

10.3. esant 22–26 punktuose nurodytoms sąlygoms, įsigijimo savikaina nustatoma atsižvelgiant į turto tikrąją vertę (tikrosios vertės sąvoka apibrėžta 1-ajame VSAFAS „Finansinių ataskaitų rinkinio pateikimas“).

11. Viešojo sektoriaus subjektas ilgalaikio materialiojo turto apskaitą turi tvarkyti pagal turto vienetų. Ilgalaikio materialiojo turto vienetu pripažįstamas visiškai užbaigtas įrenginys su visais jo įtaisais ir priklausiniais arba pavienis atskiros konstrukcijos daiktas, arba atskiras komplektas konstruktyviai sujungtų daiktų, sudarančių visumą ir drauge atliekančių tam tikrą darbą, jei jo įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra ne mažesnė nei Vyriausybės nustatyta minimali turto vertė. Viešojo sektoriaus subjektas negali nusistatyti kitos minimalios turto vertės nei Vyriausybės nustatyta. Jei Vyriausybė padidintų minimalią ilgalaikio materialiojo turto vertę ir dėl tos priežasties turto vienetą nebeatitiktų ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijų, jis turėtų būti pripažintas trumpalaikiu turtu arba, išskyrus valstybės ir savivaldybių turtą, nurašytas. Jei Vyriausybė sumažintų minimalią ilgalaikio materialiojo turto vertę, ši vertė būtų taikoma tik naujai įsigytam turtui.

12. Viešojo sektoriaus subjektas tvarkydamas buhalterinę apskaitą gali ilgalaikio materialiojo turto vienetą suskirstyti į kelis atskirus turto vienetų pagal savo poreikį, jei laikosi šių sąlygų:

12.1. šio standarto 11 punkte nustatyto reikalavimo;

12.2. jei toks suskirstymas nepakeis turto priskyrimo ilgalaikiam arba trumpalaikiam turtui;

12.3. jei toks suskirstymas leis užtikrinti informacijos apie tokį turtą susiejimą su valstybės turto registruose esančia informacija. Susiejimas gali būti tiesioginis, kai turto vienetą apskaitoje sutampa su turto vienetu valstybės turto registre (kadastrė, sąrašė, sąvade), ir netiesioginis, kai viešojo sektoriaus subjekto apskaitoje yra užregistruoti keli ilgalaikio materialiojo turto vienetai, kurie valstybės turto registruose yra užregistruoti kaip vienas objektas, tačiau apskaitoje jiems priskiriamas požymis, nusakantis valstybės registro suteiktą numerį.

13. Tuo atveju, jei turto sudedamosios dalies naudingo tarnavimo laikas reikšmingai skiriasi nuo šio turto naudingo tarnavimo laiko, tokia sudedamoji dalis apskaitoje registruojama kaip atskiras turto vienetą, jei jos įsigijimo ar pasigaminimo savikaina gali būti patikimai įvertinta ir yra didesnė nei Vyriausybės nustatyta minimali ilgalaikio materialiojo turto vertė.

14. Jei keli panašių savybių ir vienodo tarnavimo laiko ilgalaikio materialiojo turto vienetai negali funkcionuoti vieni be kitų, jie apskaitoje privalo būti sujungiami ir registruojami kaip vienas ilgalaikio materialiojo turto vienetą, net jeigu kiekvieno jų atskirai įsigijimo ar pasigaminimo savikaina yra mažesnė nei Vyriausybės nustatyta minimali ilgalaikio materialiojo turto vertė, tačiau jų visų bendra įsigijimo ar pasigaminimo savikaina viršija minimalią turto vertę. Tokio turto vieneto sudėtinės dalys turi turėti tą patį inventoriaus numerį, nurodant, iš kelių dalių toks turto vienetą sudarytas. Kitais atvejais viešojo sektoriaus subjektas pats nusprendžia, ar ilgalaikio turto vienetą yra atskiras daiktas.

III. ĮSIGIJIMO AR PASIGAMINIMO SAVIKAINOS SUDĖTIS

15. Įsigytas ilgalaikis materialusis turtas pirminio pripažinimo momentu apskaitoje registruojamas įsigijimo savikaina.

16. Ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikainą sudaro pirkimo kaina, įskaitant importo ir kitus negražintinus mokesčius (tarp jų ir pridėtinės vertės mokestį, jei jis negražinamas (netraukiamas į atskaitą), atėmus prekybos nuolaidas, jei dėl to įsigijimo savikaina netampa reikšmingai mažesnė už turto rinkos vertę. Visos išlaidos, tiesiogiai priskirtinos ilgalaikio materialiojo turto įsigijimui ir susijusios su turto paruošimu naudoti iki jo naudojimo pradžios, yra įtraukiamos į jo įsigijimo savikainą. Tiesiogiai priskirtinų išlaidų pavyzdžiai yra:

16.1. žemės sklypo ir aikštelės paruošimo išlaidos;

16.2. ilgalaikio materialiojo turto atvežimo iki pirminės jo montavimo (statymo) vietos išlaidos, išskyrus, kai gabenama viešojo sektoriaus subjekto transportu;

16.3. sumontavimo, instaliavimo, remonto, atlikto iki turto naudojimo pradžios, pirminių apmokymų dirbti su turtu išlaidos ir kitos turto paruošimo naudoti išlaidos;

16.4. projektavimo darbų išlaidos;

16.5. turto išbandymo ir paleidimo išlaidos, skirtos nustatyti, ar ilgalaikis materialusis turtas tinkamai veikia;

16.6. turto registravimo išlaidos;

16.7. įvertintos turto išmontavimo (nugriovimo) ir vietos sutvarkymo išlaidos, jei jos pripažįstamos ir apskaitoje registruojamos kaip atidėjiniai, remiantis 18-uoju VSAFAS „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai, neapibrėžtas turtas ir poataskatiniai įvykiai“.

17. Į ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikainą neįtraukiamos, o nurašomos į sąnaudas tą ataskaitinį laikotarpį, kai patiriamos, šios išlaidos:

17.1. išlaidos, patiriamos nuo tada, kai turtas tampa tokios būklės, kad galima pradėti jį naudoti;

17.2. išlaidos, kurios nėra būtinos norint paruošti turtą numatomam naudojimui;

17.3. išlaidos, patirtos veiklos pradžioje, prieš turtui pasiekiant planuotą pajėgumą;

17.4. palūkanos ir kitos skolinimosi išlaidos, tokios kaip paskolos sutarties administravimo mokestis ir pan.;

17.5. administracinės ir kitos bendrosios pridėtinės išlaidos, išskyrus atvejus, kai jos gali būti tiesiogiai susiejamos su turto įsigijimu ar paruošimu naudoti.

18. Jeigu turtas įsigijamas išsimokėtinai per ilgesnį nei 12 mėnesių laikotarpį ir sutartyje nurodytos palūkanos reikšmingai skiriasi nuo rinkos palūkanų normos arba nėra nurodytos, turto įsigijimo savikaina apskaičiuojama diskontuojant visą mokėtiną sumą iki dabartinės vertės, taikant rinkos palūkanų normą sutarties sudarymo metu. Šios sumos ir bendros mokėjimo sumos skirtumas jo apskaičiavimo metu į apskaitą netraukiamas, o pripažįstamas palūkanų sąnaudomis per išsimokėjimo laikotarpį. Turto įsigijimo savikaina lygi skolos įsipareigojimo nudėvėtai savikainai, kurios apskaičiavimas pateiktas 17-ajame VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“.

19. Viešojo sektoriaus subjekto pasigaminintas (pasistatytas) ilgalaikis materialusis turtas apskaitoje registruojamas pasigaminimo savikaina, kuri nustatoma remiantis 16–17 punktuose nustatytais principais. Ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikaina nustatoma prie pagrindinių žaliavų, medžiagų, komplektuojamųjų gaminių, sunaudotų jį gaminant (statant), įsigijimo savikainos pridėdant tiesiogines darbo ir netiesiogines (pridėtines) gamybos išlaidas, patirtas gaminant šį turtą iki jo naudojimo pradžios, kai jas galima patikimai įvertinti.

20. Į ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikainą traukiamos tik faktinės viešojo sektoriaus subjekto patirtos išlaidos. Ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikaina negali būti didinama antkainiais, pavyzdžiui, dėl to, kad analogiškas turtas rinkoje parduodamas didesne kaina nei faktinė pasigaminimo savikaina, ar dėl kitų priežasčių.

21. Išankstiniai mokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą, taip pat gautas, bet dar

nepradėtas naudoti, nebaigtas statyti ar komplektuoti turtas apskaitoje ir finansinėse ataskaitose priskiriamas prie ilgalaikio materialiojo turto.

IV. NEMOKAMAI GAUTO TURTO APSKAITA

22. Viešojo sektoriaus subjektas gali gauti ilgalaikį materialųjį turtą nemokamai arba įsigyti už simbolinį atlygį. Prie nemokamai gauto turto priskiriamas ir viešojo sektoriaus subjektui perduotas teisės aktų nustatyta tvarka turtas, ir padovanotas turtas.

23. Ilgalaikis materialusis turtas, gautas iš kito viešojo sektoriaus subjekto teisės aktų nustatyta tvarka, kuriam iki perdavimo buvo taikomas įsigijimo savikainos metodas, apskaitoje registruojamas tokia pačia įsigijimo savikaina, kokia jis buvo užregistruotas perduodančio viešojo sektoriaus subjekto apskaitoje (turtą perduodantis subjektas turto perdavimo priėmimo akte turi nurodyti tokią turto įsigijimo savikainą, kuria jis buvo užregistruotas jo apskaitoje). Perimantis turtą viešojo sektoriaus subjektas taip pat registruoja sukaupą nusidėvėjimo sumą ir nuvertėjimo sumą turto perdavimo dieną. Tokio turto naudingo tarnavimo laikas turi būti lygus likusiam jo naudingo tarnavimo laikui. Perimto turto balansinė vertė perėmimo momentu taip pat registruojama kaip finansavimo sumos remiantis 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatomis.

24. Ilgalaikio materialiojo turto, gauto iš kito viešojo sektoriaus subjekto teisės aktų nustatyta tvarka, kuriam iki perdavimo buvo taikomas tikrosios vertės metodas, įsigijimo savikaina perėmimo momentu yra prilyginama tikrajai vertei, kuria šis turtas buvo registruotas perduodančio viešojo sektoriaus subjekto apskaitoje. Tokia pati suma registruojama kaip finansavimo sumos remiantis 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatomis.

25. Nemokamai gauto arba įgyto ne už rinkos kainą ilgalaikio materialiojo turto tikroji vertė atitinka rinkos vertę, jei rinkoje yra aktyviai prekiaujama šiuo turtu. Dokumentų pavyzdžiai, kuriuos viešojo sektoriaus subjektas privalo turėti tam, kad patvirtintų ilgalaikio materialiojo turto tikrąją vertę, yra pateikti 2 priede. Jei nemokamai perduodant turtą, dokumente, kuriuo patvirtinamas turto perdavimas, nurodyta vertė neatitinka tikrosios to turto vertės, turto vienetas turi būti registruojamas apskaitoje tikrąja verte.

26. Kai ilgalaikis materialusis turtas yra gautas nemokamai kitu būdu nei nustatyta šio standarto 23 punkte arba įsigytas už simbolinį atlygį, jo įsigijimo savikaina laikoma tikroji vertė turto įsigijimo dieną, jei tikrąją vertę įmanoma patikimai nustatyti. Tokiu atveju faktiškai sumokėtos arba mokėtinios sumos ir tikrosios turto vertės įsigijimo dieną skirtumas, jei turtas įsigytas už simbolinį atlygį, arba visa tikroji turto vertė įsigijimo dieną, jei turtas gautas nemokamai, apskaitoje registruojama kaip finansavimo sumos remiantis 20-ojo VSAFAS „Finansavimo sumos“ nuostatomis. Tuo atveju, kai tikrosios vertės negalima patikimai nustatyti, nemokamai gautas turtas apskaitoje registruojamas simboliškai vieno lito verte, o už simbolinį atlygį įsigytas turtas apskaitoje registruojamas to simbolinio atlygio verte.

1 pavyzdys. Mokykla iš privataus sektoriaus subjekto gavo kompiuterius. Kompiuteriai atiduoti už simboliškai kainą, kuri dengia tik privataus sektoriaus subjekto transporto sąnaudas. Šiuo atveju mokykla, gavusi kompiuterius, apskaitoje juos registruoja tikrąja verte. Skirtumas tarp tikrosios vertės ir simbolinio atlygio apskaitoje registruojamas kaip finansavimo sumos.

2 pavyzdys. Viešojo sektoriaus subjektas pasirašė sutartį su mobiliojo ryšio bendrove 2 metams. Pasirašęs sutartį viešojo sektoriaus subjektas gavo iš mobiliojo ryšio bendrovės telefoną už simboliškai 1 lito kainą, nors tikroji telefono vertė yra 1000 litų. Šiuo atveju viešojo sektoriaus subjektas apskaitoje telefoną registruoja tikrąja verte. Skirtumas tarp tikrosios vertės ir simbolinio atlygio apskaitoje registruojamas kaip finansavimo sumos.

V. TURTO MAINAI

27. Turto mainų sandoris gali būti sudaromas tik tada, jei Lietuvos Respublikos teisės aktais turto valdytojams suteikta teisė mainyti turtą, tačiau, laikantis turinio viršenybės prieš formą principo, šio standarto 28–30 punktai turi būti taikomi ir sandoriams, kurių ekonominė prasmė ir turinys atitinka turto mainus.

28. Kai ilgalaikis materialusis turtas įsigijamas mainais už jį perduodant kitos paskirties ilgalaikį materialųjį turtą ar kitą turtą, mainais gauto turto įsigijimo savikaina yra lygi mainais atiduoto turto tikrajai vertei perdavimo metu, pakoreguotai gauta ar sumokėta pinigų ar pinigų ekvivalentų suma. Skirtumas tarp atiduoto turto tikrosios vertės ir jo likutinės vertės mainų dieną apskaitoje registruojamas kaip pelnas (nuostoliai) iš turto pardavimo ir parodomas veiklos rezultatų ataskaitoje. Jei mainais atiduoto turto tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta, naujo turto įsigijimo savikaina yra prilyginama mainais atiduoto turto balansinei vertei.

29. Kai ilgalaikis materialusis turtas įsigijamas mainais į panašų turtą, atliekanti panašias funkcijas tokioje pačioje veikloje ir turintį panašią tikrąją vertę, arba į panašaus turto dalį, tokiu atveju pelnas ar nuostoliai iš turto mainų neatsiranda, o naujo turto įsigijimo savikaina yra prilyginama mainais atiduoto turto balansinei vertei. Jei mainais atiduodamo turto tikroji vertė yra mažesnė už jo balansinę vertę, pirmiausia turtą atiduodantis viešojo sektoriaus subjektas registruoja atiduodamo turto nuvertėjimą, o tada gautą turtą įtraukia į apskaitą atiduoto turto balansine verte, apskaičiuota atėmus užregistruotą turto nuvertėjimą.

30. Jeigu keičiantis turtu dar atsiskaitoma ir pinigais, laikoma, kad mainomas turtas nėra panašios vertės, todėl turi būti taikomos šio standarto 28 punkto nuostatos.

VI. VĖLESNĖS SU ILGALAIKIU MATERIALIUOJU TURTU SUSIJUSIOS IŠLAIDOS IR JŲ APSKAITA

31. Ilgalaikio materialiojo turto eksploatavimo išlaidos priskiriamos prie to ataskaitinio laikotarpio, kuriuo jos buvo patirtos, sąnaudų, jeigu jos nepriskiriamos prie pagamintų atsargų ar kito ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikainos.

32. Ilgalaikio materialiojo turto rekonstravimo, remonto ir pan. atliktų darbų išlaidų registravimas apskaitoje priklauso nuo tų darbų teikiamo rezultato:

32.1. esminio turto pagerinimo išlaidos apskaitoje registruojamos didinant atitinkamo ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo savikainą;

32.2. jei atlikti darbai nėra esminis turto pagerinimas, tokios išlaidos nurašomos į sąnaudas tą ataskaitinį laikotarpį, kai patiriamos.

33. Jei atlikus esminį turto pagerinimą buvo prailgintas naudingo tarnavimo laikas, šio turto likutinė vertė po esminio turto pagerinimo turi būti nudėvėta per iš naujo nustatytą naudingo tarnavimo laiką. Nusidėvėjimo skaičiavimas tikslinamas pradedant tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kurį esminio turto pagerinimo darbai buvo baigti ir nustatytas naujas naudingo tarnavimo laikas.

34. Jei atlikus esminį turto pagerinimą naudingo tarnavimo laikas nebuvo prailgintas, šio turto likutinė vertė po esminio turto pagerinimo turi būti nudėvėta per likusį naudingo tarnavimo laiką.

35. Atliktų reikšmingų (ilgalaikių) žemės gerinimo darbų, tokių kaip žemės sklypo melioravimo darbai, išlaidos apskaitoje registruojamos didinant žemės vertę. Nereikšmingų (trumpalaikio naudingumo) žemės gerinimo darbų, tokių kaip akmenų rinkimas, šienavimas, ir panašios išlaidos nurašomos į sąnaudas tą ataskaitinį laikotarpį, kai patiriamos.

36. Jei dėl avarijos ar kitų priežasčių sugadinto turto remonto išlaidas kompensuoja draudimo įmonė, remonto išlaidos turi būti sumažintos kompensuojama suma. Jei kompensuojama suma viršija remonto išlaidas, skirtumas pripažįstamas ataskaitinio laikotarpio pajamomis.

37. Kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo bei nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos darbų išlaidos, kurios yra laikomos esminiu turto pagerinimu,

apskaitoje registruojamos didinant šio ilgalaikio materialiojo turto vertę (registruojant atskirą (papildomą) ilgalaikio materialiojo turto vieneta).

38. Jei viešojo sektoriaus subjektas, siekdamas įgyvendinti viešąjį interesą, atlieka turto, kurio nevaldo, nesinaudoja (nesinuomoja ar kitaip nesinaudoja) ir nedisponuoja juo, esminio pagerinimo darbus, išlaidas šiems darbams atlikti pripažįsta ilgalaikiu materialiuoju turtu ir savo apskaitoje registruoja atskirą turto vieneta, kurį nudėvi per naudingo tarnavimo laiką.

VII. IŠNUOMOTO IR IŠSINUOMOTO ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO VĖLESNĖS IŠLAIDOS

39. Išsinuomoto turto eksploatavimo ir paprastojo remonto išlaidos (jei jų nekompensuoja nuomotojas) pripažįstamos nuomininko veiklos sąnaudomis, jeigu jos nepriskiriamos pagamintų atsargų ar kito ilgalaikio materialiojo turto pasigaminimo savikainai.

40. Jei nuomotojas nekompensuoja nuomininko patirtų esminio turto pagerinimo išlaidų, šias išlaidas nuomininkas registruoja kaip atskirą ilgalaikio materialiojo turto vieneta ir pripažįsta nusidėvėjimo sąnaudas per likusį nuomos laikotarpį.

41. Jei nuomotojas sutinka kompensuoti patirtas eksploatavimo išlaidas ir (arba) atlikto esminio turto pagerinimo arba paprastojo remonto darbų vertę arba atitinkama suma sumažinti nuomos mokesį, nuomininkas remonto išlaidas apskaitoje registruoja kaip gautiną sumą iš nuomotojo. Nuomotojas remonto išlaidas apskaitoje registruoja pagal šio standarto 31–38 punktus.

VIII. ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO VERTINIMAS PO PIRMINIO PRIPAŽINIMO

42. Po pirminio pripažinimo ilgalaikis materialusis turtas, išskyrus žemę, kilnojamąsias, nekilnojamąsias kultūros vertybes ir kitas vertybes, finansinėse ataskaitose yra rodomas įsigijimo savikaina, atėmus sukauptą nusidėvėjimo sumą ir turto nuvertėjimo sumą (įsigijimo savikainos metodas).

43. Žemė, kilnojamosios, nekilnojamosios kultūros vertybės ir kitos vertybės, išskyrus kilnojamųjų kultūros vertybių konservavimo ir restauravimo, o nekilnojamųjų kultūros vertybių tvarkybos išlaidų dalį, kuria buvo padidinta šio ilgalaikio materialiojo turto vertė (registruojant atskirą (papildomą) ilgalaikio materialiojo turto vieneta), po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose yra rodomi tikrąja verte (tikrosios vertės metodas).

IX. ĮSIGIJIMO SAVIKAINOS METODAS

44. Ilgalaikio materialiojo turto nudėvimoji vertė turi būti nuosekliai paskirstoma per visą turto naudingo tarnavimo laiką. Konkretaus ilgalaikio materialiojo turto vieneto nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti nuo kito mėnesio 1 dienos, kai turtas pradedamas naudoti. Nusidėvėjimas nebeskaičiuojamas nuo kito mėnesio 1 dienos, kai naudojamo ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė sutampa su jo likvidacine verte, kai turtas perleidžiamas, nurašomas arba kai apskaičiuojamas ir užregistruojamas to turto vieneto nuvertėjimas lygus jo likutinės vertės sumai.

45. Viešojo sektoriaus subjekto veikloje nebenaudojamam (pavyzdžiui, pripažintam nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti) ir laikomam parduoti ilgalaikio materialiojo turto vienetai nusidėvėjimas neskaičiuojamas nuo kito mėnesio, kai turtas nebenaudojamas, pirmos dienos. Ši nuostata netaikoma laikinai nenaudojamam ilgalaikiam materialiajam turtui.

46. Taikomi šie ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo skaičiavimo metodai:

46.1. tiesiogiai proporcingas (tiesinis);

46.2. produkcijos vienetų.

47. Taikant tiesiogiai proporcingą (tiesinį) nusidėvėjimo skaičiavimo metodą, ilgalaikio turto vieneto metinė nusidėvėjimo suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = (V_1 - V_2) / T, \text{ kur}$$

N – metinė nusidėvėjimo suma;

V₁ – ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina;

V₂ – ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė;

T – naudingo tarnavimo laikas (metais).

48. Jei ilgalaikio materialiojo turto vieneto naudojimo metu buvo padidinta įsigijimo savikaina arba pakeistas naudingo tarnavimo laikas, metinė nusidėvėjimo suma po minėtų pakeitimų apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = (V_3 - V_2) / T_1, \text{ kur}$$

N – metinė nusidėvėjimo suma;

V₃ – likutinė ilgalaikio materialiojo turto vertė po pakeitimų;

V₂ – ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė;

T₁ – likęs naudingo tarnavimo laikas (metais) po pakeitimų.

49. Taikant produkcijos vienetų metodą ilgalaikio materialiojo turto vieneto nusidėvėjimo suma, tenkanti pagamintam produkcijos (paslaugų) kiekiui, apskaičiuojama pagal formulę:

$$N = \frac{(V_1 - V_2) \times P}{P_{\max}}, \text{ kur}$$

N – nusidėvėjimo suma, tenkanti pagamintai produkcijai (atliktoms paslaugoms);

V₁ – ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina;

V₂ – ilgalaikio materialiojo turto likvidacinė vertė (žr. šio standarto 53 punkto nuostatas dėl likvidacinės vertės nustatymo);

P – per ataskaitinį laikotarpį pagamintos produkcijos (atliktų paslaugų) kiekis;

P_{max} – maksimalus ilgalaikio turto objektu pagamintos produkcijos (atliktų paslaugų) kiekis.

50. Jei buvo pripažintas ilgalaikio materialiojo turto nuvertėjimas, nusidėvėjimo suma nuo kito mėnesio 1 dienos turi būti sumažinta tam laikotarpiui tenkančia nuvertėjimo dalimi, kuri buvo apskaičiuota, paskirstant nuvertėjimo sumą per likusį naudingo tarnavimo laiką, kaip numatyta 22-ajame VSAFAS „Turto nuvertėjimas“.

51. Jei kilnojamosios kultūros vertybės buvo konservuotos ar restauruotos, o nekilnojamosioms kultūros vertybėms atlikti tvarkybos darbai ir dėl to buvo padidinta jų vertė, nusidėvėjimas skaičiuojamas tik nuo konservavimo, restauravimo ir tvarkytos darbų vertės, kuria buvo padidinta šio ilgalaikio materialiojo turto vertė, registruojant atskirą (papildomą) ilgalaikio materialiojo turto vienetą.

52. Kiekvieną mėnesį nusidėvėjimo suma turi būti pripažįstama nusidėvėjimo sąnaudomis, išskyrus atvejus, kai nusidėvėjimo sąnaudos įtraukiamos į kito turto pasigaminimo savikainą.

53. Ilgalaikio materialiojo turto likvidacinę vertę nustato pats viešojo sektoriaus subjektas, atsižvelgdamas į turto tikrąją vertę jo naudingo tarnavimo laiko pabaigoje. Jei yra kontroliuojantis viešojo sektoriaus subjektas, nustatydamas likvidacinę vertę viešojo sektoriaus subjektas turi suderinti šią vertę su jį kontroliuojančiu viešojo sektoriaus subjektu.

X. NAUDINGO TARNAVIMO LAIKAS

54. Nustatant ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laiką, turi būti atsižvelgiama į:

54.1. numatomą turto naudojimo trukmę ir intensyvumą viešojo sektoriaus subjekto veikloje;

54.2. tipinį naudojant šį turtą gaunamų produktų gyvavimo ciklą ir informaciją apie panašaus turto, kurį naudojant atliekamos panašios funkcijos, naudingo tarnavimo laiką;

54.3. techninį, technologinį arba kitokį senėjimą;

54.4. išlaidų turto priežiūrai, reikalingų, kad šis turtas teiktų ekonominę naudą ateityje, lygį, taip pat viešojo sektoriaus subjekto gebėjimą ir ketinimą siekti šio lygio;

54.5. laikotarpį, kuriuo numatoma kontroliuoti turtą (detaliau paaiškinta 7.3 punkte), ir kitus teisinius arba panašius turto naudojimo apribojimus, pavyzdžiui, finansinės nuomos (lizingo) sutarčių pabaigos dienas, kai laikotarpio pabaigoje nuosavybės teisė neperduodama;

54.6. tai, ar turto naudingo tarnavimo laikas priklauso nuo kito šio viešojo sektoriaus subjekto naudojamo turto naudingo tarnavimo laiko;

54.7. Vyriausybės nustatytus ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo ekonominius normatyvus.

55. Gali būti tiek ekonominių, tiek teisinių veiksnių, kurie turi įtakos ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikui. Ekonominiai veiksniai turi įtakos laikotarpiui, per kurį viešojo sektoriaus subjektas gaus ekonominę naudą ateityje, naudodamas ilgalaikį materialųjį turtą. Teisiniai veiksniai gali turėti įtakos laikotarpiui, per kurį viešojo sektoriaus subjektas galės šią naudą kontroliuoti, trukmei. Ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laikas yra tas ekonominių ar teisinių veiksnių nulemtas laikotarpis, kuris yra trumpesnis.

56. Jeigu sutartinės teisės įgyjamos ribotam laikotarpiui, kuris gali būti pratęsiamas, ir yra tikėtina, kad jis bus pratęstas, tuomet į ilgalaikio materialiojo turto naudingo tarnavimo laiką turi būti įtraukiamas teisių galiojimo pratęsimo laikotarpis, kai yra įrodymų, kad dėl šio pratęsimo patirtos išlaidos nebus reikšmingos, palyginus jas su tikėtina ekonomine nauda, kurią šis viešojo sektoriaus subjektas gautų pratęsęs teisių galiojimo laiką būsimaisiais laikotarpiais. Pasikeitus teisinėms aplinkybėms, dėl kurių įgyjamos ar prarandamos teisės naudoti šį turtą, naudingo tarnavimo laikas turi būti dar kartą peržiūrimas ir nustatomas, kaip aprašyta šio standarto 54 punkte.

Pavyzdys. Viešojo sektoriaus subjektas pagal 5 metų finansinės nuomos (lizingo) sutartį įsigyja ilgalaikio turto vienetą. Pagal šią sutartį viešojo sektoriaus subjektas gali neperimti nuosavybės teisių pasibaigus sutarties laikotarpiui. Įprastai tokio turto vieneto naudingo tarnavimo laikas būtų 8 metai, tačiau dėl finansinės nuomos (lizingo) sutarties nuostatų viešojo sektoriaus subjektas turėtų nustatyti ne ilgesnį negu 5 metų turto vieneto naudingo tarnavimo laiką.

57. Jeigu sutartinių teisių galiojimo laikotarpio pratęsimo išlaidos yra reikšmingos, tada šio laikotarpio pratęsimas iš esmės tolygus naujo ilgalaikio materialiojo turto įsigijimui, todėl apskaitoje turi būti registruojamas naujas ilgalaikio materialiojo turto vienetas, kurio įsigijimo savikaina bus lygi šioms pratęsimo išlaidoms. Šiuo atveju nustatant naudingo tarnavimo laiką anksčiau užregistruotam turto vienetui į vėlesnį teisių galiojimo pratęsimo laikotarpį neatsižvelgiama.

58. Laikoma, kad viešojo sektoriaus subjektas gali pratęsti sutartinių teisių galiojimo laikotarpį nepatirdamas reikšmingų išlaidų, jeigu:

58.1. yra įrodymų, grindžiamų praeities patirtimi, kad teisių galiojimas bus atnaujintas arba pratęstas;

58.2. yra įrodymų, kad visos sąlygos, būtinos minėtam pratęsimui, bus patenkintos.

59. Naudingo tarnavimo laikas ir likvidacinė vertė turi būti peržiūrimi ir, jei reikia, patikslinami kiekvienų finansinių metų pabaigoje, atsižvelgiant į pasikeitusias vidaus ir išorės aplinkybes. Viešojo sektoriaus subjektas turi kiekvienam ilgalaikio materialiojo turto vienetui nustatyti naudingo tarnavimo laiką pagal Vyriausybės nustatytus ekonominius nusidėvėjimo normatyvus, tais atvejais, kai nėra kitų objektyvių priežasčių ir įrodymų (sutartyse ar kituose dokumentuose nėra nustatytas turto naudojimo ar galiojimo laikas), dėl kurių būtų nustatomas kitoks naudingo tarnavimo laikas.

XI. TIKROSIOS VERTĖS METODAS

60. Ilgalaikio materialiojo turto vienetai, kurių apskaitai taikomas tikrosios vertės metodas, pirminio pripažinimo metu apskaitoje registruojami įsigijimo ar pasigaminimo savikaina, o po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose parodomi tikrąja verte. Tokio turto nusidėvėjimas neskaičiuojamas.

61. Žemės tikroji vertė yra nustatoma remiantis nekilnojamojo turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo masinio vertinimo duomenimis, panaudojant žemės verčių žemėlapi, išskyrus atvejus, kai viešojo sektoriaus subjektas turi kitų patikimų duomenų žemės tikrajai vertei nustatyti, pavyzdžiui, nepriklausomų turto vertintojų nustatytą atskiros žemės ploto rinkos vertę.

62. Kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė nustatoma remiantis draudžiamąja verte, jei šie objektai ir vertybės yra apdrausti ilgalaikiu draudimu.

63. Tuo atveju, jei kilnojamųjų, nekilnojamųjų kultūros vertybių ar kitų vertybių tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta, jos apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose rodomos taip (teikiant prioritetą pirmiau einančiam punktui):

63.1. verte, kuri yra nustatoma remiantis to turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo vertinimo duomenimis;

63.2. įsigijimo savikaina, jei ji gali būti patikimai įvertinta;

63.3. simboline vieno lito verte (jei įsigijimo savikaina yra lygi nuliui arba taip pat negali būti patikimai įvertinta).

64. Viešojo sektoriaus subjektas patikrina tikrąją vertę kiekvienų finansinių metų pabaigoje, prieš rengdamas metines finansines ataskaitas. Tikroji vertė taip pat turi būti koreguojama per ataskaitinį laikotarpį, jei viešojo sektoriaus subjektas gavo naujos informacijos, kuria remiantis tikrosios vertės pasikeitimas yra reikšmingas. Tikrosios vertės pokytis (padidėjimas ir sumažėjimas) apskaitoje registruojamas tiesiogiai grynojo turto, tikrosios vertės rezervo sąskaitoje. Nurašant ar parduodant tokį turtą, tikrosios vertės rezervo dalis, susijusi su šiuo turtu, turi būti perkeliama į sukaupto perviršio ar deficito sąskaitą.

XII. NUOSTOLIAI DĖL TURTO NUVERTĖJIMO

65. Sudarydamas finansines ataskaitas, viešojo sektoriaus subjektas turi nustatyti, ar ataskaitinio laikotarpio pabaigoje yra ilgalaikio materialiojo turto nuvertėjimo požymių, remdamasis 22-ojo VSAFAS „Turto nuvertėjimas“ nuostatomis. Jeigu tokių požymių yra, viešojo sektoriaus subjektas turi nustatyti šio turto atsiperkamąją vertę, palyginti ją su turto balansine verte ir apskaitoje registruoti turto nuvertėjimo nuostolius remdamasis minėtojo standarto nuostatomis.

XIII. NURAŠYMAS IR PERLEIDIMAS

66. Ilgalaikis materialusis turtas turi būti nurašomas iš apskaitos, kai:

66.1. jis perleidžiamas;

66.2. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turtas išimamas iš apyvartos;

66.3. šis turtas nebeatitinka ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijų, išskyrus valstybės ir savivaldybių turtą;

66.4. šis turtas yra prarandamas dėl vagysčių, stichinių nelaimių ar kitų priežasčių.

67. Teisės aktų nustatyta tvarka viešojo sektoriaus subjektas gali perleisti ilgalaikį materialųjį turtą jį parduodamas, išnuomodamas finansinės nuomos (lizingo) būdu, mainydamas į kitą turtą ir kitais leidžiamais būdais ir atvejais. Nustatydamas pajamų ar sąnaudų, atsiradusių dėl turto perleidimo, sumą ir laikotarpį, kurį šios pajamos ar sąnaudos

turi būti įtrauktos į apskaitą ir parodytos finansinėse ataskaitose, viešojo sektoriaus subjektas vadovaujasi 10-uoju VSAFAS „Kitos pajamos“.

68. Nurašius nevisiškai nudėvėtą ilgalaikį materialųjį turtą, pripažįstamos kitos veiklos sąnaudos, lygios šio turto balansinei vertei.

69. Viešojo sektoriaus subjekto įsigytas perduoti naujas turtas registruojamas ilgalaikio materialiojo turto klasės sąskaitose, kaip ir įsigytas naudoti savo veikloje, ir laikomas joje iki perdavimo. Viešojo sektoriaus subjekto veikloje nebenaudojamas ir laikomas perduoti arba perduoti ilgalaikio materialiojo turto vienetas paliekamas toje pačioje ilgalaikio materialiojo turto grupėje, kurioje buvo registruotas anksčiau. Sudarydamas finansines ataskaitas viešojo sektoriaus subjektas privalo patikrinti tokio turto atsiperkamąją vertę ir apskaitoje užregistruoti turto nuvertėjimo nuostolius, jei tokie atsirado, remdamasis 22-ojo VSAFAS „Turto nuvertėjimas“ nuostatomis.

XIV. ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO GRUPĖS

70. Ilgalaikio materialiojo turto grupę sudaro viešojo sektoriaus subjekto veikloje naudojamas panašaus pobūdžio ir pagal atliekamas funkcijas panašus ilgalaikis materialusis turtas. Ilgalaikio materialiojo turto grupė parodoma atskirame finansinių ataskaitų straipsnyje.

71. Viešojo sektoriaus subjektas ilgalaikį materialųjį turtą pagal jo pobūdį skirsto į šias grupes:

71.1. žemė;

71.2. pastatai – gyvenamieji, gamybiniai, administraciniai ir kiti pastatai, išskyrus nekilnojamąsias kultūros vertybes;

71.3. infrastruktūros ir kiti statiniai – infrastruktūros statiniai, t.y. keliai, tiltai, viadukai, tuneliai, komunikacijos tinklai, kanalizacijos sistemos, vandens, elektros energijos tiekimo sistemos ir kiti statiniai, išskyrus 71.2 ir 71.4 punktuose nurodytą ilgalaikį materialųjį turtą;

71.4. nekilnojamosios kultūros vertybės – kaip jos apibrėžtos šio standarto 5 punkte;

71.5. mašinos ir įrenginiai – gamybos mašinos ir įrenginiai, ginkluotė ir karinė technika, medicinos įranga ir kitas panašus ilgalaikis materialusis turtas;

71.6. transporto priemonės – lengvieji ir krovininiai automobiliai, autobusai ir kitos transporto priemonės, skirtos žmonėms ir kroviniams pervežti;

71.7. kilnojamosios kultūros vertybės – kaip jos apibrėžtos šio standarto 5 punkte;

71.8. baldai ir biuro įranga – baldai, kompiuterinė ir kita biuro įranga: organizacinė technika, inventorių ir kitas panašus ilgalaikis materialusis turtas, išskyrus kilnojamąsias kultūros vertybes;

71.9. kitas ilgalaikis materialusis turtas – įvairus kitas ilgalaikis materialusis turtas, atitinkantis nurodytus šiame standarte ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijus ir nepriskirtas prie kitų ilgalaikio materialiojo turto grupių (pavyzdžiui, bibliotekų fondai, scenos meno priemonės ir pan., jeigu jie nepriskirti kilnojamosioms kultūros vertybėms). Prie šios grupės taip pat priskiriamos kitos vertybės, pavyzdžiui, vertingos kolekcijos ir juvelyriniai dirbiniai, pagaminti iš brangakmenių ir tauriųjų metalų. Finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte (toliau – aiškinamasis raštas) turi būti pateikta informacija apie bibliotekos fondų, scenos meno priemonių, vertingų kolekcijų, pagamintų iš brangakmenių ir tauriųjų metalų juvelyrinių dirbinių, ir kitų vertybių likutinių verčių pasikeitimą per ataskaitinį laikotarpį;

71.10. nebaigta statyba ir išankstiniai apmokėjimai – visos statybos, montavimo ir kitos panašios išlaidos, patirtos, iki ilgalaikio materialiojo turto vienetas bus paruoštas naudoti, kaip yra numatęs viešojo sektoriaus subjektas, ir išankstiniai apmokėjimai už ilgalaikį materialųjį turtą, kuriam taikomas šis standartas, iki šis turtas bus gautas ir paruoštas naudoti.

72. Finansinės būklės ataskaitoje informacija apie ilgalaikį materialųjį turtą pateikiama pagal grupes, kaip nustatyta 2-ojo VSAFAS „Finansinės būklės ataskaita“ žemesniojo ir aukštesniojo lygio finansinės būklės ataskaitų formose.

XV. INFORMACIJOS PATEIKIMAS FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMAJAME RAŠTE

73. Viešojo sektoriaus subjekto aiškinamajame rašte turi būti pateikta informacija apie ilgalaikio materialiojo turto apskaitos politiką ir jos keitimą, taip pat kiekvienos ilgalaikio materialiojo turto grupės, jei viešojo sektoriaus subjektas turi tos grupės ilgalaikio materialiojo turto, naudingo tarnavimo laiką.

74. Viešojo sektoriaus subjektas, nepriklausomai nuo rengiamų finansinių ataskaitų lygio (žemesniojo ar aukštesniojo), aiškinamajame rašte taip pat turi pateikti informaciją apie ilgalaikio materialiojo turto vertės pagal ilgalaikio materialiojo turto grupes pasikeitimą per ataskaitinį laikotarpį pagal šio standarto 1 priede nustatytą formą.

75. Aiškinamajame rašte viešojo sektoriaus subjektas taip pat privalo pateikti:

75.1. turto, kuris yra visiškai nudėvėtas, tačiau vis dar naudojamas viešojo sektoriaus subjekto veikloje, įsigijimo ar pasigaminimo savikainą;

75.2. turto, kurio kontrolę riboja sutartys ar teisės aktai, ir turto, užstatyto kaip įsipareigojimų įvykdymo garantija, likutinę vertę;

75.3. turto, kuris nebenaudojamas viešojo sektoriaus subjekto veikloje ir laikomas parduoti, likutinę vertę;

75.4. turto, kuris laikinai nenaudojamas viešojo sektoriaus subjekto veikloje, likutinę vertę;

75.5. žemės ir pastatų, kurie nenaudojami viešojo sektoriaus subjekto įprastinėje veikloje ir laikomi vien tikslui pajamoms iš nuomos ir (arba) vertės padidėjimo gauti, likutinę vertę;

75.6. pagal finansinės nuomos (lizingo) sutartis įsigyto turto pagal grupes, kurio finansinės nuomos (lizingo) sutarties laikotarpis nėra pasibaigęs, likutinę vertę;

75.7. kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių likutinę vertę paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną;

75.8. sutarčių, pasirašytų dėl ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo ateityje, bendrą vertę paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną;

75.9. turto pergrupavimo iš vienos turto grupės į kitą (išskyrus perkėlimą iš nebaigtos statybos ir išankstinių apmokėjimų grupės) priežastis.

76. Viešojo sektoriaus subjektas, turintis ilgalaikio materialiojo turto, priskirto prie žemės, kilnojamųjų ar nekilnojamųjų kultūros vertybių grupių, ar turintis kitų vertybių, aiškinamajame rašte taip pat turi nurodyti:

76.1. paskutinę tikrosios vertės nustatymo datą;

76.2. kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių, kurių tikroji vertė buvo nustatyta remiantis draudžiamąja verte, balansinę vertę;

76.3. kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių, apskaitoje užregistruotų simboline vieno lito verte, bendrąją vertę.

XVI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

77. Viešojo sektoriaus subjektas, taikydamas šį standartą pirmą kartą, inventorizuoja turimus ataskaitinio laikotarpio pradžioje ilgalaikio materialiojo turto vienetų ir įvertina juos pagal šio standarto reikalavimus.

78. Pirmą kartą inventorizuojami ir registruojami apskaitoje turto vienetai, priskirti prie žemės, pastatų, infrastruktūros ir kitų statinių grupių, vertinami pagal šio standarto nuostatas. Jei pagal šio standarto nuostatas turto vertinti neįmanoma, atskirų grupių turto vienetų vertinimo metodikas viešojo sektoriaus subjektams gali parengti institucijos, kurioms pavesta įgyvendinti valstybės politiką atitinkamose valdymo srityse.

79. Jei įvertinant kitus ilgalaikio materialiojo turto vienetų, kurie nepaminėti 78 punkte,

trūksta duomenų ir dėl to kai kurių ilgalaikio materialiojo turto vienetų neįmanoma įvertinti pagal šio standarto reikalavimus, jie apskaitoje registruojami simboline vieno lito verte ir šis faktas pažymimas aiškinamajame rašte. Ilgalaikio materialiojo turto vienetai, neatitinkantys šiame standarte nustatytų ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo kriterijų, yra pergrupuojami arba nurašomi laikantis šio ir kitų VSAFAS reikalavimų, o informacija apie tai pateikiama aiškinamajame rašte.

80. Taikant šį standartą pirmą kartą, kiti teisės aktai gali numatyti papildomų reikalavimų ilgalaikio materialiojo turto įvertinimui.

81. Pirmą kartą taikant šį standartą, viešojo sektoriaus subjektas aiškinamajame rašte turi nurodyti ilgalaikio materialiojo turto, kuris neatitiko šiame standarte nurodytų pripažinimo kriterijų ir todėl buvo nurašytas perėjimo prie VSAFAS dieną, likutinę vertę ir ilgalaikio materialiojo turto, kuris buvo pirmą kartą užregistruotas vertine išraiška apskaitoje tik pritaikius šį standartą, vertę, remdamasis šio standarto 77 punkto nuostatomis.

(Informacijos apie ilgalaikio materialiojo turto vertės pagal turto grupes pasikeitimą per ataskaitinį laikotarpį pateikimo žemesniojo ir aukštesniojo lygio aiškinamajame rašte forma)

ILGALAIKIO MATERIALIOJO TURTO VERTĖS PAGAL TURTO GRUPES PASIKEITIMAS PER ATASKAITINI LAIKOTARPĮ*[illegible]

[illegible]

	Eil. Nr.	Žemė	Pastatai		Infrastruktūros ir kiti statiniai	Nekilnojamosios kultūros vertybės	Mašinos ir įrenginiai	Transporto priemonės	Kilnojamosios kultūros vertybės	Baldai ir biuro įranga	Kitas ilgalaikis materialusis turtas		Nebaugtatyba	Išankstiniai apmokėjimai	Iš viso
			gyvenamieji	kiti pastatai							kitos vertybės	kitas ilgalaikis materialusis turtas			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Nuvertėjimo suma ataskaitinio laikotarpio pradžioje	17	X				X			X		X				
Nuostoliai dėl turto nuvertėjimo per ataskaitinį laikotarpį (+)	18	X				X			X		X				
Nuvertėjimo sumos sumažėjimas per ataskaitinį laikotarpį (-)	19	X				X			X		X				
Pergrupavimai (+/-)	20	X				X			X		X				
Nuvertėjimo suma ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	21	X				X			X		X				
Tikrosios vertės pasikeitimas	22		X	X	X		X	X		X		X	X	X	
Tikroji vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje	23		X	X	X		X	X		X		X	X	X	
Tikrosios vertės padidėjimo per ataskaitinį laikotarpį suma (+)	24		X	X	X		X	X		X		X	X	X	
Tikrosios vertės sumažėjimo per ataskaitinį laikotarpį suma (-)	25		X	X	X		X	X		X		X	X	X	
Pergrupavimai (+/-)	26		X	X	X		X	X		X		X	X	X	

	Eil. Nr.	Žemė	Pastatai		Infrastruktūros ir kiti statiniai	Nekilnojamosios kultūros vertybės	Mašinos ir įrenginiai	Transporto priemonės	Kilnojamosios kultūros vertybės	Baldai ir biuro įranga	Kitas ilgalaikis materialusis turtas		Nebaugtatyba	Išankstiniai apmokėjimai	Iš viso
			gyvenamieji	kiti pastatai							kitos vertybės	kitas ilgalaikis materialusis turtas			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Tikrosios vertės pasikeitimo suma ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	27		X	X	X		X	X		X		X	X	X	
Ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	28														
Ilgalaikio materialiojo turto likutinė vertė ataskaitinio laikotarpio pradžioje	29														

* – pažymėti ataskaitos laukai nepildomi.

**DOKUMENTAI AR INFORMACIJA, KURIUOS REIKIA TURĖTI TIKRAJAI
VERTEI PATVIRTINTI**

Viešojo sektoriaus subjektas, norėdamas patvirtinti nustatomą ilgalaikio materialiojo turto tikrąją vertę, privalo turėti bent vieną iš šių vertę patvirtinančių dokumentų ar informaciją:

1. nepriklausomų turto vertintojų ataskaitą, kurioje nurodyta tikroji šio viešojo sektoriaus subjekto turto vertė;
2. komercinius ar kitus pasiūlymus, gautus iš kelių tiekėjų, kuriais patvirtinama, už kiek rinkoje galima įsigyti tokį patį ar panašų ilgalaikį materialųjį turtą;
3. žiniasklaidoje ar kitose informavimo priemonėse skelbiamą tokio paties ar panašaus ilgalaikio materialiojo turto vertę;
4. aukcionų ar kitų viešųjų pardavimų skelbiamą tokio paties ar panašaus ilgalaikio materialiojo turto vertę;
5. tiekėjų viešai publikuojamą tokio paties ar panašaus ilgalaikio materialiojo turto vertę;
6. nepriklausomų turto vertintojų ataskaitose skelbiamą tokio paties ar panašaus ilgalaikio materialiojo turto vertę ir pan.

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Įsakymas
Nr. [1K-444](#), 2008-12-18, Žin., 2008, Nr. 147-5920 (2008-12-23), i. k. 1082050ISAK001K-444
Dėl kai kurių finansų ministro įsakymų, kuriais patvirtinti viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai, pakeitimo